

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, foaia de glume „Bobirnați” și broșurile „Spicuri Economice”, e: pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economi: 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare JOL.

Inserțiuni:

1 pag. 30 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

== Manuscriptele nu să dau înapoi. ==

Sfatul de pace la București.

Cele dintâi 4 zile au trecut fără a să face vre-un pas spre pace. — Sunt încă deosebiri mari între Bulgari și contrarii lor. — Armistițiul să va lungi cu 5 zile.

După toate semnele Rusia va ataca pe Turcia aci în Europa, — luînd în ajutor și pe Bulgari. Să poate desfășura un nou războiu crîncen.

Ziarele din Țară, sunt pline de interesante amintiri, culese din graiurile unora altora veniți din tabere, de pe cîmpiile bulgare, sau primite în scrisori dela unii redactori ai lor de pe cîmpul de războiu, — și au mulțime de poezii patriotice foarte frumoase.

Credem a face o plăcere celtorilor noștri, dînd în fruntea acestui „număr de războiu” prea frumosul cîntec al Cuadrilaterului, pe care l'a publicat în aceste zile ziarul „Universul”. Iată cîntecul:

Hora Cuadrilaterului.

Haidem iar să 'ntindem hora
In uimirea tuturor,
Hora cea de mîndre fapte
Dela șaptezeci și șapte!
Salte arma, ranița!*)
Să 'ntindem granița!
Că-s prea mulți flăcăi la joc
Și se 'nvîrte hora 'n loc.

Trageți hora tot mai mare
Pân' la vechile hotare
Pe cîmpia bulgărească,
Că-i tot țară românească!
Că pămîntul dobrogean
Ni-i lăsat dela Traian,
Și e vechiu pămînt român
De-al lui Mircea cel Bătrîn!

Albă floare și mărunță,
Trageți hora ca de nuntă,
Că-am venit ca să nuntim
Cu Crăiasa ce dorim!
Și venit-am colăceri
Tot soldați și ofițeri,
Si-am venit ca vorniceii
Tot voinici, tot pui de lei!

Fa Silistră, fa Crăiasă,
Te gătește de mireasă,
Că trimis i-alaiul tot
De-al lui Mircea strănepot!
Șapte tăbii, șapte salbe,
Pline-s azi de steaguri albe,
Noi și-aducem drag odor
Steagul nostru tricolor!

*) ranița = vițelul, tornisterul, borneul.

Cu cosița ta bălăe
Intră 'n horă Turtucae,
Că-am venit să-ți împlinesc
Visul tău cel românesc!
Bate toba, sună goarna,
Iată Varna și Caverna!
Hai și voi la nuntă-aice
A Dobrogei mîndre fiice!

Trageți hora fără frică
Pân' la vitreaga Sofiică,
Trageți hora, că am chef
Să dau ochi și cu Danef.
— Bai Danef, Bai Danița,
Scump îmi dai tu granița.
Te-ai tocmit, te-ai tot tocmit,
Iacă viu ca să te-achit!

Sai, Rusciucule bătrîne,
Că vin armele române
Sai tu Balcic, sai Dobrici,
Colea 'n hora de voinici.
Doamne ajută-ne să crească
Hora mîndră românească,
S'o 'ntindem larg sub cer
Și 'ntr'un alt cadrilater!

C. Z. Buzdugan.

Lăsăm acum să urmeze știrile mai noue, de Joi după prînz și cele de Vineri incoace până Duminecă, despre desbaterile dela București și despre întimplările pe cîmpurile de luptă. Iată-le:

(Joi d. a.)

Armistițiul de 5 zile!

București. — În ședința de ieri (Mercuri d. a., înliia ședință care a intrat în dezbatere treburile pentru care solii de pace au sosit aici), — ministrul-președinte român Titu Maiorescu, ca președinte al Sfatului de pace, după ce a salutat pe soli și a deschis ședința, — a propus, ca toți să-și deie învoirea înainte de toate la aceea, ca să se închee un armistițiu (starea pe loc a armelor, încetarea focului), de-ocamdată pe timp de 5 zile. — Solii de pace a celor 3 state certate, au primit toți, într'un glas, propunerea României, fă-

cută prin rostul întîiului și ministrul!

București. — Intrebat asupra răstimpului în care crede că să va încheia pacea, — un ministru român și-a arătat nădejdea, că 12—14 zile vor fi de ajuns pentru a limpezi tot lucrul. — căci, pe cit are știre, nici Grecia nu mai face împotriviri de nebruit păcii. Toate țările, și cele biruitoare ca și cele biruite, doresc cu dorire mare odată pacea.

Răzbunarea Bulgarului.

București. — Ziarul „Adevărul” aduce următoarea știre, ce ține a o avea din izvor bun:

În apropierea orașului Nicopol, un corporal român trecea, urmat de încă 2 soldați, pe bicicletă (pe roată), mergînd în patrulare prin țînut. Un Bulgar ce să află în apropierea drumului, a luat patrula română la ochiu și a tras mai multe focuri asupra conducătorului ei, care mergea nainte. Doue gloanțe l'au lovit pe corporalul român, care a fost astfel greu rănit.

Bulgarul însă a fost prins!

Dus înaintea comandantului trupei române mai apropiate, Bulgarul a spus, că a voit să-și răz-bune țara! Că armatele române au năvălit în Bulgaria pe nedrept, — și de aceea a puscat asupra soldaților români.

Judecătoria militară l'a osîndit îndată la moarte pe descreeratul Bulgar, și el a fost scos în cîmp și împuscat pe loc!

Vineri, 1 August.

București. — Armistițiul s'a holărît să se înceapă Joi la 12 ore din zi, și are să țînă până Marți în 5 August n. la amiaz. Dacă în acest timp Bulgaria nu ajunge la o înțelegere cu Sîrbia și Grecia, — Marți la 12 ore, să

poate începe iară încăerarea, ca să se silească dară cu puterea unii pe alții la aceea, ce cu buna nu s'ar putea ajunge!

Sofia. — Ieri (Joi) au odichnit armele pe tot frontul între Sîrbia și Bulgaria, — numai între Greci și Bulgari a mai avut loc o încăerare la Zanova și Beostepe, — căci Grecii voiau să zmulgă așezările de pe înălțimile acestor localități, — dar Bulgarii încordîndu-și toate puterile, au respins atacurile Grecilor, trecînd apoi ei în atacarea acestora. Bulgarii au reușit a să vîri între Greci și Sîrbi, rupînd legătura dintre ei în acest punct. Dar atunci a venit porunca de armistițiu, și focul a încetat din amîndouă părțile.

Flota rusască spre Constantinopol?

London. — Din Țarigrad (Constantinopol) să telegrafiază aici, că Rusia și-a sfîrșit pregătirile pentru a cuprinde porturile (stațiile de corăbii) turcești, și pentru a-și face intrarea în Armenia!

În Constantinopol a stîrnit o spaimă groaznică știrerea, că vasele de războiu rusești din Marea-Neagră — s'au ivit în fața strîmtorii Bosforului!

Un vas englez a fost oprit de flota rusască și numai după ce i-s'a făcut o amănunțită cercetare, (că nu cumva are lucruri pentru Turcia), a fost lăsat să-și urmeze drumul.

London. — În cercurile politice engleze lumea e foarte năcăjită că Rusia și-a dus în deplinire tot planul ei de atacare a Turciei, care să începe cu închiderea porturilor turcești, — ca să se silească pe Turcia a da napoi Adrianopolul la Bulgari!

Guvernul turc a și trimis știri tuturor celor ce au cale prin Bosfor, — că de Joi începînd e oprită trecerea prin Bosfor în Marea-Neagră!

Această oprelție, guvernul turcesc o întemeiază cu aceea, că flota turcească (corăbiile ei de războiu) face „manevre“ în acele ape. Adevărul însă e, că Turcia pune în Marea mine (bombe nimicitoare de corăbii), căci îi e teamă, că flota rusească va încerca a străbate prin Bosfor și să vor trezi numai odată cu ea în fața Țarigradului! Iar ajunsă aci, le zdrobește orașul cu tunurile de pe corăbii și îi dau foc, — (căci gloanțele de tun ce cad, să sparg și aprind! Și Țarigradul stă și azi în cea mai mare parte din case de lemn cu coperișe de lemn, în care cînd apucă focul, trece ca prin paele uscate!).

Românii să-i supravegheze.

București. — Ieri trimisul Bulgariei Toncev a avut o întrevedere cu solul sîrb Passici și apoi una cu solul grec Venizelos. Și fiindcă și Grecii și Sîrbii arată mare neîncredere în făgăduințele Bulgarilor, — trimișii bulgari, ca să dovedească că de fapt acum nu mai umblă cu gânduri ascunse, au cerut ei înșiși, ca Grecii și Sîrbii să trimită ofițeri români cari să supravegheze mișcarea sau mai drept spus starea pe loc a armatelor Bulgare în vremea armistițiului, — ca în acest fel să poată fi liniștiți și Grecii și Sîrbii, că Bulgarii nu vor folosi pauza armistițiului pentru a face pregătiri ascunse și primejdioase întru a ataca iară pe inimiciii lor!

Cavalla, mărul de ceartă.

București. — În firul convorbirii dintre Toncev, solul bulgar, și Venizelos, solul grec, a venit vorbă și despre orașul Cavalla (de pe țărmul Mării egeice, dela Salonic ceva mai spre Răsărit). Grecii țin că orașul li s-a cîștigat, fiind locuit mai ales de Greci, și-apoi biruințele ce au secerat în acest războiu, le dau drept a-l cere!

Bulgarii însă spun, că tocmai dreapta și potrivita cumpănă între țările din Balcani, cumpănă de care să vorbește așa de mult, cere, ca să nu fie amîndouă orașele cu port la Marea egeică, numai a unei țări, iar cealaltă să nu aibă nici unul. Cavalla și pentru aceea îi e de trebuință arzătoare Bulgariei, pentru că ea azi nu are decît două porturi în Marea-Neagră, și eînd vrea să trimită ceva pe mare, trebuie să încunjure tot prin Marea Neagră și să treacă prin strîmtorea Bosforului pînă la Țarigrad, și apoi de aci prin cealaltă strîmtoare, prin a Dardanelor, tot prin mână turcească. Iar avînd Cavalla, ajunge și țara lor la cale liberă și mai scurtă, spre largurile primitoare ale Oceanului!

Grecii iară țin la Cavalla și de frică! Le e teamă că în scurtă

vreme Bulgarii fac din ea (precum va și fi) un port mare, care va fi primejdios și păgubitor pentru portul lor cel mare dela Saloniki!

Bulgarii, vădit că nu să pot lăpăda de acest port, iar dacă Grecii să vor țină de el cu cerbicie, — apoi aci e nodul care va rupe ața păcii!

O apucătură.

București. — Pentru a zmulge mărul de ceartă dintre Grecia și Bulgaria, — Austroungaria, înțeleasă cu Rusia, propune, că întrebarea, că Cavalla de cine să se țină, să fie lăsată hotărîrii marilor puteri europene. Rusia mai cere expres, ca Grecia să se mărturisească din nainte că să va supune hotărîrii puterilor!

Bombardarea Vidinului.

București. — Ziarul „Seara“ spune, că a primit știrea, că Sîrbii au început Mercuri bombardarea (baterea cu tunurile) a Vidinului, și că după luptă de artilerie (de tunari) de cîteva oare, artileria bulgară ce apăra cetatea, a amușit (Semn că tunurile sîrbești le-au făcut stricăciuni mari, le-a potopit așazicînd.) Trei asalturi bulgare date asupra liniilor de atac sîrbești au fost respinse de Sîrbi. Cetatea e în flacări!

Așa în virtej de lupte grele, i-a aflat și pe aceștia porunca de încetare a focului, după care a și încetat pe amîndouă părțile.

Calafat. — Din Vidinul ce ne stă în față, (Calafatul e oraș pe țărmul român, Vidinul pe țărmul bulgar al Dunării, ceva mai jos dela Orșova), — zilnic ne sosesc la Calafat număroși fugiți din oraș. Cei sosiți povestesc lucruri îngrozitoare. Sîrbii ci-că atacă zi de zi orașul cu bombe zvîrlite de tunurile lor mari. Locuitorii sunt într'un tremur nesfîrșit, căci să tem de o măcelărire. Armata sîrbă e foarte aprinsă asupra celei bulgare, că de ce nu i-se dă prinsă, cum s'ar da celei românești. Locuitorii turci și streini să grăbesc a părăsi orașul.

Corabia »Neptun« a Societății de navigațiune pe Dunăre, a sosit azi la Vidin să-și iee funcționarii (slujbașii) ce-i are Societatea la agenția sa din acest oraș și să-i ducă cu familiile lor cu tot la Orșova (în Ungaria). Corabia a fost năpădită de mii de oameni, căci toți ar fi dorit să părăsască orașul primejduit. În vreme ce corabia încarcă la refugiați, orașul era bătut de bombe sîrbești, și mai multe țîndări improșcate de acele bombe, au atins și corabia »Neptun« Orașul a luat foc în mai multe puncte.

Belgrad. — Cercul de Impresurare a Vidinului a fost strîns pe încă doi kilometri. (Cu atît au înaintat trupele sîrbești de impresurare, apropiindu-se de cetate.) Comuna Novoselov, care e de tot aproape de Vidin, a fost cuprinsă de oștile sîrbești!

Colera.

Belgrad. — Pe cînd înceată focul puștilor, al armelor,

— începe tot mai turbată pustuirea colerei! După știrile oficioase, la Cumanovo (spre Apus de Egripalanca, în hotarele rupte dela Turci), bîntue colera turbată!

Mai multe sute de vieți au fost stinse de cumplita molimă. Iar în părțile de mai jos, unde bîntue mai demult, n'a slăbit în putere nimic. Insuși orașul Belgrad, capitala Sîrbiei, e molipsit. Dar aici să luptă medicii mai tare contra ei și în timpul din urmă nu sunt prea multe îmbolnăvirile de coleră, încolo în țară însă, fiind lipsă de medici, (cari și ei sunt tot după armate și au mai perit pe acolo), — nu e chip a lupta destul de bine contra colerei și de aceea ea duce al doilea războiu contra nenorocitelor popoare din acest colț de lume.

*

Sîmbăta, 2 August.

Bulgaria strîmbă din nas, dar apoi dă ce-i cere România.

București. — Ieri a avut loc întîiul schimb de păreri între ministrii români și solii Bulgari, asupra cererilor României. Ministrul președinte Maiorescu, a arătat mapa făcută de statul major român. Bulgarii au ridicat încîtva cuvînt față de noul hotar cerut de România, căci, zic ei, era vorba de o linie ce duce dela Turtucaia peste Dobrici la Balcic, — dar acum linia e trasa vre-o zece kilometri dela Balcic în jos pe țărmul mării pînă la comuna Eckrene, asemenea dela Dobrici în jos peste cîteva comune și dela Turtucaia pe Dunăre în lăuntru Bulgariei pînă la Kadikoj, așa că linia adevărată e azi Eckrene — Kaidikoj, nu Turtucaia — Balcic!

Cu toate astea, fiindcă Bulgaria prețuește azi mai mult pacea decît o fâșie de pămînt mai mult ori mai puțin, nu vor face din parte bulgară greutăți, ca să nu să lungescă trăgăneala între cele două state.

Di Titu Maiorescu a arătat apoi cari sunt punctele de cereri mai departe ale României. Ele sunt.

1. Bulgaria are să-și dărime întăriturile de cetate dela Șamla și Rușciuc, puncte aproape de nouele hotare române.

2. Bulgaria are să dea chezeșie, că Româniilor Macedonieni (Cuțovlahii sau Aromânii, cum li se zice) vor avea deplină libertate în religia și limba lor! În școlile lor să se învețe românește, și să se țină în cele bisericuști-școlare sub scutul unui arhiepiscop român!

3. România cere apoi, ca Bulgaria să închee în același timp pacea de-odată și cu celelalte state războite.

Tovărășie de armă româno-bulgară?

București. — Ziarul „Vîntul“ vestește, că în sfatul de ieri al solilor, a fost adusă vorba despre o tovărășie (alianță) între România și Bulgaria. Solul de pace bulgar Toncev, în vorbirea sa, a adus vorba despre bunele legături de vecinătate dintre cele două state.

20 milioane vărsate prin Bulgaria.

București. — Precum să a rată de foile apropiate de guvern, statul român a vărsat pînă acum prin Bulgaria în mâinile poporului unii, peste 20 de milioane pe lucrurile ce le-a cules prin țară pentru armată, și pe care le-a plătit cu bani gata pe toate. Pentru aceea armata română nici că duce cea mai mică lipsă de ceva, căci oamenii îi ies înșiși în cale și îi îmbie ce-i trebuie, ca la un musafir ce a venit la țîrg, nu ca la un strein ce a venit cu războiu.

Contra Turciei.

Viena. — Ambasadorul rusesc Giers, a avut ieri o întrevedere mai lungă cu contele Berchtold, ministrul de externe austroungar. Să spune că au desbătut asupra mijloacelor ce ar fi deluat contra Turciei.

Berlin. — Să spune că Germania și-a dat favoarea la aceea, ca Rusia să pornească lucrare de siluire a Turciei pentru darea napoi a Adrianopolului și a celui alt hotar smuls dela Bulgaria, — dar cu trei condiții (puncte de învoială):

1. Trupele rusești au să atace pe Turcia numai în hotarele ei europene

2. Inceputul pașilor de siluire, au să fie făcuți cunoscuți marilor puteri ale Europei.

3. Cuprinderea hotarelor turcești, poate fi numai trecătoare.

Ceea-ce ar însemna atîta: Iși dă și Germania învoire la aceea, ca Rusia să vie în ajutorul Bulgariei spre a respinge pe Turci pînă la vechea linie de hotar Enos-Midija, dar dacă, în lupta cu Turcii, Rușii ar străbate și mai adînc de atît prin Turcia, — părțile astfel cucerite, au să fie, după încheerea păcii, date napoi Turciei.

Viena. — Corespondenții foilor de aici aflători la București scriu, că desbaterile asupra păcii nu merg așa repede și neted cum să crede. Intîi pentru-că Grecii țin așa de tare la Cavalla, a doua că și Sîrbii își tot măresc cererile. — Ministrul grec Venizelos ar fi declarat, că fără Cavalla nu poate fi vorba de pace!

Paris. — Ziarul »Figaro», care are bune legături cu Petersburgul, scrie, că Rusia e cu totul hotărâtă a face ca orașul Cavalla să rămână Bulgariei asemenea și inzulă Phasos din Marea-egică.

La aceea să învește și Rusia ca Sîrbia să capete o fașie îngustă de pământ ce să treacă ca o curea, ca un drum mai larg, printre hotarele Greciei și cele Bulgare, ieșind la Marea-Egică, ca să ajungă dară și Sîrbia la țarm de mare.

București. — Cele 5 zile de armistițiu nu s destule pentru înțelegerea între războiți. Să va prelungi cu încă 5 zile.

Iar dacă în pricina cu Cavalla, nu să ajunge la înțelegere (între Grecia și Bulgaria) pertractările vor fi întrerupte și războiul să poate urma.

Ghevgheli.

București. — Orașul Ghevgheli era al doilea măr de ceartă. Acesta între Greci și soții lor Sîrbi. Dar solii lor s'au înțeles. Ghevgheli rămîne Sîrbiel!

Duminică, 3 August.

București. — Regele Carol și guvernul român cred tare în reușita păcii. Căci și la Atena și la Belgrad să pun mari stăruințe din partea marilor puteri, ca cele două state biruitoare să-și slămpere cererile prea mărite, — și ele vor fi silite a să supune.

Diplomația sirbească lucrează din răspuțeri, ca, după încheierea păcii, să se închee tovărășie între Grecia, Sîrbia și România, la care să dă voe și Bulgariei a să alătura.

Adrianopolul.

București. — Cu Adrianopolul e tot de val. Sîrbia și Grecia au făgăduit Bulgariei, că, după încheierea păcii îi dau și ele ajutor diplomatic pentru a-și recăpăta Adrianopolul, — dar ajutor de arme nu-i mai pot pune în vedere.

Marile state să silesc a îndupleca pe Turci să se retragă de bună voe între hotarele statorite lor la Londra.

Diplomații îmbumbați.

Un ziarist din Pesta scrie gazetei sale:

București. — În zadar au venit aici cei mai isteți gazetari din toată lumea, înzadar ne ascuțim urechile — nu putem afla nimic din desbaterile sfatului de pace, decit ce să vestește în formă oficioasă. Diplomații (solii de pace) s'au înțeles între ei, să nu spună nimănui nimic din amănunțele desbaterilor lor. Numai hotărârile luate.

Colera în armata română?

București. — Nu să mai tănuște, că fiorosul biciu alui Dzeu care seceră azi vieți printre Sîrbi și Bulgari și peste tot pe cîmpiile de războiu, — a atins și armata română.

Să știe că Românii au lăsat liberi brigada de soldați bulgari prinși la Ferdinandovo. Asta

pentru că erau printre ei bolnavi de coleră! Și a fost destul ca Românii să vină în o mică atingere cu aceste armate și s'au molipsit și ei.

După știrile de aici, până Mercuri erau bolnavi de coleră peste 80 soldați români de pe cîmpiile bulgare; 6 din ei muriseră.

Retragere?

București. — Poate tocmai din pricina colerei, guvernul românând a dat poruncă oștilor din Bulgaria, să înceapă retragerea de pe hotarele bugare. Numai în Dobrovia, în cuadrilater, rămîn înținse până la noul hotar.

MAI NOU

Sofia. — Guvernul bulgar a cerut ieri dela Sobranja (dieta) țării, încă 40 milioane spre scopuri militare. Ministrul președinte Radoslavov a spus, că deși pertractările dela București curg dînd nădejde de împăcare, totuși țara trebuie să fie pregătită pentru ori-ce întâmplări!

(E sămăn vădit că Bulgaria să pregătește încă de războiu. Așa să crede că pentru a putea ataca și ea pe Turci, alătura de Ruși).

Petersburg. — În cercuri hotărîtoare să spune, că Rusia s'a lăsat de gîndul de a intra în Armenia (Turcia de Aziamică), — în schimb să pare a fi lucru hotărît, ca trupele rusești să cuprindă Midija, — orașul turcesc de pe țărmul Mării Negre care e pus ca punct de hotar între Turcia și Bulgaria în viitor.

Așa să vede că Rusia are de gînd a sări în ajutorul Bulgariei și, cu aceasta împreună, a cerca să silească pe Turci la ieșire din Adrianopol.

Primejdia zilei și a viitorului în acest punct zace azi.

De altfel nici între Bulgaria și celelalte state nu e sigur de să ajunge la pace, căci Grecii nu vor să audă de a lăsa Cavalla din mîni.

Aceasta e starea lucrurilor azi, Luni, pe cînd scoatem acest număr.

Un glas unguresc despre România.

Vorbînd despre Sfatul solilor de pace întruniți la București, și despre izbînda care a încoronat și încoronează fiecare pas făcut și fiecare cuvînt rostit de România, — ziarul »Budapesti Hirlap» scrie în fruntea numărului său dela 1 August, următoarele:

„Politica României a secerat negreșit mari izbinzi!

Cu jertfe ce să pot numi necinsemnate, și-a lărgit în chip însemnat hotarele sale! Și folosind la clipă potri-

vită incurcătura din Balcani, a ajuns ea a să urca pe o treaptă mai presus de celelalte, și a ajuns a fi recunoscută de statul conducător în Balcani!

„Impărăția Austroungară, cea pe care o privesc mai de aproape lucrurile din Balcani, a spriginit sincer năzuințele României în Balcani, și acestei împrejurări e a să mulțumi întoarcerea lucrurilor așa fel, că România nu numai că și-a mărit țara și și-a crescut vaza în mijlocul complăcerii întregii Europe, — ci pe lîngă cumpătul seu (în cererile sale) și-a cîștigat drept la recunoștința întregii Europe!

„Ea și-a luat dela Bulgaria aceea ce dintru început a fost cerut, — dar nu a folosit împregiurările mai prielnice acum ei, pentru venirea cu cereri și mai mari!

„Acest lucru, această cumpătare, e aceea, prin care România și-a cîștigat nu numai încrederea țărilor din Balcani, ci și a întregii Europe!

„De a recunoaște României acest lucru, nu ne oprește aștărea cea nesăbuită ce să duce și în România și printre Românii dela noi, în contra națiunii maghiare!

„Trebuie să nădăjduim, că România, deși cu mindria de sine mult crescută, va recunoaște sincer, cit de mult ne poate mulțumi nouă! — și va întrevedea, că dezvoltarea, creșterea, fericirea, siguranța statului ei, și gloria poporului ei, — le poate avea numai prin alipirea cu credință la noi, prin ajutorul vecinului vrednic de încredere și aliat credincios!..“

Precum binevoți a vedea, gazetei maghiare i-s'a suit iar fumul la cap. După-ce la început e siliță și ea a mărturisit lucruri frumoase despre România cea peste care trec ciasuri pline de noroc, — »noroc» ajuns prin înțelepciunea conducătorilor sei și prin tăria armatei sale celei temute de multă lume, — la urmă gazeta maghiară începe a bate iară cîmpii, aiurînd că România lor, Ungurilor (?!) are a le mulțumi că a ajuns ce a ajuns! Și să o știe, că și pe viitor numai alipindu-se tare la Austro-Ungaria, mai ales la Ungaria, va putea fi fericită!..

Scuipați-o între ochi să nu să deoachie, șuchiata patrioată!

O întâmplare duiosă în gara Ploiești.

În 20 Iulie s'a petrecut în gara Ploiești o interesantă scenă, al cărei erou e un copilăș de șapte ani, anume Gogu Bocă, fiul unui plutonier (fratler) mobilizat.

Pe cînd ghișeurile (ferestruicele) de dat bilete erau fixite de lume,

deodată să ivește un copilăș, care cu voce semeață cere să i se dea un bilet de tren până la — Silistra!

Cassierul mirat de cererea micului călător, l'a întrebat pentru-ce vrea să plece la Silistra? Copilășul, pe acelaș ton serios stăruie pe lîngă cassier spre a-i da biletul cerut, spunînd că trebuie să se ducă dă-i de ajutor tatălui său, — care este plecat în războiu la Silistra! Dar cele din urmă cuvinte ale copilului fură înecate în lacrimi.

Cei care au fost de față la această scenă duiosă, au fost adinc pătrunși de sentimentul de apărător și ajutor părintelui său, al micului fiu de militar.

Ce spune un soldat de pe cîmpul de luptă.

Cum sunt ținuturile prin care petrec oștirile române, cum trăesc soldații pe-acolo?

Ziarul »Universul» din București aduce în un număr mai nou al seu, un articol, în care arată ce i-a spus un soldat întors în ceva treburi la București.

Am avut eri fericitul prilej — spune redactorul numelui ziar — să vorbesc cu un ostaș care a luat parte viuă cu trupele cele mai înaintate ale armatei noastre și care s'a înapoiat în o treabă în Capitală, de unde să va întoarce în curînd să-și regăsească corpul de armată din care face parte. Din vorbirea ce am avut, dau mai la vale unele amănunte.

Trupele noastre dau dovadă de o biruire uimitoare a greutăților, a ștrapațelor. La faptul acesta ajută nu cu puțin și conducerea înțeleaptă a comandanților. Să știe că în a 16-a zi de la vestirea mobilizării, armata noastră a ajuns la Vraja, la o depărtare de 75 de kilometri de Sofia. E un marș acesta așa de izbutit, încît va rămînea de pomenire în istoria militară nouă!

Marșul acesta fulgerător s'a făcut totuși în cele mai bune împrejurări. Soldații nu sunt cîtuși de puțin obosiți. Veseli, vioi, ei duc prin satele prin cari trec, cîntecul și jocul românului! Dealurile cu cari începe șirul munților Balcani, răsună de cimpoaiele și fluerile flăcăilor nostri!

Numai din pricina căldurii, trupele au avut să sufere puțin. Sunt, pe acolo călduri foarte mari.

Cum să înfățișează ținuturile cuprinse?

Întreaga Bulgaria pare un uriaș pustiu. Satele, destul de rare, sunt prea puțin populate. Cîmpiile sunt nelucrate. Cit vezi cu ochii, cîmpiile pe cari altă dată să legăna sub arșița soarelui spicul bălaiu al grîului, s'au prefăcut în uriașe islazuri, pe cari pasc în voie nenumărate turme de oi. Femeile bulgare sunt tăcute, supuse sorții, și așteaptă

cu răbdare întoarcerea bărbaților din luptă. Satele sunt curate, casele în cărămidă. Fiecare loc de casă e înconjurat de un zid împrejmuit, ca și fermele țaranilor germani.

Cum trăesc soldații noștri?

După cum am spus, soldații noștri, sunt veseli, ca și când n'ar fi plecat în război. De altfel și grija ce li-se poartă, e foarte bună.

Din pricina purtărilor lor cinstite, ei sunt primiți foarte bine de către populația bulgară.

In afară de mîncarea lor obișnuită, ei cumpără, cu bani, și populația le vinde cu foarte multă bunăvoință, ouă, găini, și mai ales găște, cari sunt foarte numeroase prin partea locului.

Ici-colo, la masa de seară, vezi cite un grup împrejurul unui foc peste care să frige, haiducește, cite un berbec întreg.

După cum să vede, ostașii noștri nu duc nici-o lipsă. Veseli, îndrăzneși și hotărîți a respinge pe dușman, dacă cumva i-s'ar pune în cale, ei duc cu dinșii facla civilizației în Balcanul sălbătic de groaza altui singe vărsat între frați.

Bulgaria, un uriaș cimiter.

Un scriitor din București, Vasile Savel, dus și el cu armata în Bulgaria — ca zeci și zeci de alți scriitori și redactori, cari azi toți sunt cu sabia în mână în locul condeiului, — în o zi cu un pic de răgaz, s'a pus și a scris unei foi din București aceea ce vede pe unde trece prin Bulgaria în jos azi. Iaca ce spune dl Savel:

Trupele noastre înaintează prin Bulgaria. Azi ne-am oprit într'un sat. Am citeva ore libere, ceea-ce mă ispitește să scriu.

Războiul te învață să minuești arma, te deprinde să fi serios și cumpătat, te dezvăță de moliciunea, în care ne afundă viața tichinită incolo.

O lungă vreme de pace strică un popor. Războiul îl reintinereste, îi deșteaptă viu simțămîntul național, trezește puteri ce dorm, reintinereste o nație!

Vai, poporul bulgar nu va reintinerii de acuma! O spun aceasta cu durere, căci ori-cît ași urî poporul acesta, pe care știrile oarecum oficioase bulgare ni-l'a arătat stăruitor într'o lumină plăcută, l'a înfățișat ca pe un popor cult, — nu pot să nu mă umplu de milă și de jale, văzînd azi starea de mizerie și zdrobirea sufletească ce stăpînsște cîmpiile Bulgariei, ce să credea odinioară victorioasă Europei!

Da, Bulgaria e un cimitir (înțirim) întins astăzi! Ogoare nelucrate, pline de părașini; drumurile foarte rele, umblarea pe ele aproape cu neputință. Bărbații au pierit, copiii, chiar și cei de cinsprezece ani sunt „voinici“. Au plecat la război!

Satele așezate pe dealuri, răsuflă până la depărtare jalea! Vi-

tele au pierit. Cu ce trăiesc cei rămași, e o minune cum își stăpînesc revolta cei cuprinde cînd vorbesc de cei „mari“, este din cale-afară!

Lacrimile stăpînesc pe cei rămași în Bulgaria pustii! Cînd intrăm într'o casă, cei rămași plîng văzînd soldații noștri, plîng de bucurie cînd soldații români să poartă bine și plătesc tot ceiace primesc, și nu le fac nici o neplăcere.

Flăcăii noștri, fără să mai fie de lipsă ca mai mari să le pună la mână, cumpătarea, o țin ei singuri. Au o purtare de care sunt mindrii, e mîndră și fericită țara românească!

Toate casele, — și ce case rele pustii parcă, adevărate grajduri, în care la noi nici vitele n'ar sta, — sunt pline de femei, de copii și de moșnegi! Bulgarii să înmulțesc repede.

Nu-i vorbă, am văzut și vrîstnici, cari au ramas acasă. Fiecare casă are doi-trei morți, unele și mai mulți. Case scufundate în jale în care bucuria nu va mai intra pentru multă vreme.

Balcanii sunt un cimitir! Sunt ca lucrarea fantastică, alcătuită pe visuri, a unui poet, care a vrut să facă un lucru trainic în o clipă de nebunie! N'au încercat oare Bulgarii, după ani de frămîntare să-și ajungă visul căruia au jertfit totul?

Ei n'au școli, n'au biserici, copiii lor nu știu carte; ei au îngrădit toate veniturile țării lor sărace în armată, și azi nu au decît ologi și ciungil!

Mi-a spus unul, că Sofia e un oraș, fără brațe și picioare! Oameni sănătoși nu întilnești în Sofia!

Oamenii aceștia mai pot atuncea să judece limpede? Moartea și nebunia și-au întins mîna și stăpînesc prin locurile acestea pe unde a venit ca un vînt sănătos armata române. Vom alunga miasmele otrăvitoare și vom da iarăși, cu jertfele noastre, liniște și pacea, pe care le dorește acest popor blestemat de soartă.

Vedeam Bulgaria prin ochii conducătorilor lor: să știți că vedeam o Bulgaria închipuită de cîțiva numai, de conducătorii lor, cari dîndu-și seamă de înapoierea poporului, voiau să mintuiască macar părerea.

Azi vedem adevărul. Tot ce-am știut despre, ei sunt neadevăruri. Înțelegem că și-au putut bate joc de popor, orbîndu-l cu acea icoană chemătoare, plutitoare în aer, de parte în zări și ispititoare: Constantinopolul!.

N'am văzut un singur om frumos, o singură femeie frumoasă. Copiii sunt pociți. Fruntea mică, acoperită de păr; fața omului necultivat; buzele groase, nu să închee; doi dinți înainte, mari și lați să așează deasupra buzei din jos, sub un nas mic, asvîrlit înainte ca un țepoi.

Aceasta-Bulgaria mult lăudată? Aci e leagănul civilizației (culturei) Balcanilor? Noi am trăit un vis urît și de azi înainte, știm mai bine ca oricînd, că numai civilizația învinge; că poporului bulgar nu-i e îngăduit să nădăduiască a fi ceva prin el însuși. Prin alții, cum și-a recăpătat neatinerea, a înaintat! Altfel, va rămînea popor de sclavi.

Cum a fost cuprins „Cuadrilaterul“?

Dăm azi partea a 2-a din descrierea pe care redactorul ziarului „Politique“ o publică asupra înaintării oștilor române prin Cuadrilater. (Partea I. vezi-o în numărul 36). Iată cum:

„Trupele române au urmat marșul lor spre Dobrici și Balcic cu o pornire, cu care singur însuflețirea primirei ce li-s'a făcut de populația musulmană, se poate asemăna.

Sărăcia acestor sate, împrăștiate ici-colo, înfășurate ca într'un vâl de tristeță, arătînd o stare de suflet ce oglindește mizeria populației și amărăciunea Turcilor, cari îndurau cu supunere amară soarta lor, se prefăcî de-odată într'o bogăție de sentimente binevoitoare față de soldații români!

Din potrivă, Bulgarii, mai ales acei cari formau deregătoriile țării, să grăbiseră să părăsească cele mai mici sate, cu cinci sau șase zile înainte ca trupele române să îi trecu granița!

Și în retragerea lor, Bulgarii nu scăpau din vedere nimic ceea ce putea să lase după ei urmele unui popor barbar.

Astfel fu cazul din Ciufut-Kuius, stație de vamă, așezată în fața vămii românești din Caraomer.

Totul fusese aci pustii! Aș putea zice că se pusiseră ei singuri! Ei ridicaseră până și ferestritele casei în care se afla cancelaria de vamă.

Casa de bani arăta urmele unui furt prin spargere! În graba de a fugi, bravii dela Lüleburgas înuseră să își tipărească pe toate celea urmele... civilizației lor!

În fundul încăperii de frunte a cancelariei de vamă se găsea singur refugiat un câne, singurul credincios paznic al puterii bulgare în casa de vamă din Ciufut-Kuius.

La intrarea comandantului, el începu să laire din toate puterile, fără ca să voiască să părăsească casa, deși soldații încercară să-l gonească. Un Turc care îndeplinea slujba de sentinelă (vardă) ne spuse, că sârmanul dobitoc fusese părăsit de cinci zile, dar el nu voi să plece din locuință.

E singurul credincios cauzei bulgare ce-am întilnit în drum!

Peste tot cîmpile sunt acoperite cu o roadă bogată, hambarele sunt pline de bucate și vitele de cîmp nu lipsesc. Am admirat cu această dată și mai ales în împrejurările de acum, grija acestei populații sărace pentru vite.

Nu m'am putut opri să nu admir firea primitoare a acestei populații turce, care să grăbea să ne facă toate pe plac cu însuflețire și voe bună.

Și cînd mai marii militari ai oștilor române, dădeau îndată cvitanțe pentru ce luau dela unii alții, aceștia, cari nu erau obișnuți la acest fel de plată îndată, priveau cu mirare cvitele și răspundeau:

— Mergeți înainte! Allah (Dzeu) să vă binecuvinteze! Cît ne privește, vom găsi totdeauna cu aceste teșkere (chitanțe) bani la Români!

Și însuflețirea liberării lor să unea cu cea a trupelor române spre a se auzi în depărtare...

N'am întilnit, din norocire, un singur inamic, n'am auzit nici un foc de pușcă; n'am avut de scris la răvaș, nici o pierdere în timpul acestui marș de 48 ore, sub razele unui soare arzător, care făcea să reiasă mai mult însușirile sănătoase ale armatei române.

Astfel trupele române au trecut granița la 12 Iulie n. spre a ajunge la 14 Iulie, orele 10 dimineața, la Dobrici, așezat la mai mult ca 40 kilometri depărtare de fosta graniță română, primite cu brațele deschise de o întregă populație musulmană (turcă), fericită că poate răsufla sub o administrație civilizată...

Pentru abonați.

Nu mai scoatem numărul de război!

Am început a scoate numărul de Lunia al „Libertății“, cînd am aflat că România își mobilizează armata și o trimite pe cîmpiile bulgare. Bulgarii erau încă tot biruitori față de Sirbi și Greci. Credeam că și Românii vor avea lupte crîncene și că zi de zi ne vor veni știri zguduitoare de inimi. Și voiam să trimitem și noi inimilor românești cit mai de grabă, cel puțin de 2 ori pe săptămînă, acele știri, că de sigur tot Românul le-ar fi așteptat în neastîmpăr.

Dumnezeu și bunul noroc al României, așa vorîră însă, ca România să-și capete, aceea ce voia să cucerească, fără vărsări de sînge și fără încăerări zguduitoare de inimi!

Ferițiți că lucrurile au luat o întorsătură așa de norocoasă, — vestim, că nici noi nu vom mai scoate „numărul de război“ (foaia de Lunia), care azi nu mai are rostul ce i-s'a fost ales.

Am primit dela abonați cite 1 cor. 50 fil. obligîndu-ne a le trimite timp de 3 luni foile pentru acești bani, (cam 13-14 numeri). Am scos numai 5 numeri de aceștia, adica cam a treia parte a vremii. Le socotim, drept aceea, din banii primiți: a treia parte ca cheltuită pentru numerii trimiși, iar restul îl scriem bun la fiecare, fie în plata foilor pe jumătatea a doua, (întru cît n'ar fi deplin plătită), fie în socoteala anului viitor!

Să știe dară fiecare, că din cei 1 cor. 50 fil. ce a trimis pentru numărul de război, 50 fil. i-se trag pentru numerii primiți, iar 1 cor. are bun la noi în contul foilor sale!

Dacă s'ar întimpla, că cu Turcii să se înceapă un război nou și mare, în care să fie cumva trasă și România — atunci am începe scoaterea de nou a numărului de război, trimișînd celor abonați deja, încă 2 luni de zile acel număr.

Editor și red. resp. Pompiliu Albu. Tipografia Nouă I. Moșe, în Orăștie.

Pompiliu Albu